

عنوان مقاله:

هویت شناسی تحول نقوش اسطوره ای در فرش ایرانی در تعامل با هنر مشرق زمین

محل انتشار:

جستارنامه فرهنگ و هنر اسلامی، دوره 2، شماره 1 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 9

نویسنده:

پرناز گودرزپوری - استادیار گروه ارتباط تصویری، دانشکده هنر، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

اسطوره بخشی از ارزش های فرهنگی هر جامعه هستند و اسطوره و آیین را باید به مثابه ارزش های فرهنگی داوری کرد. در جوامع ابتدایی اسطوره را بازیگر حقیقت مطلق قلمداد می کردند زیرا باور بر این بود که اسطوره راوی تاریخی مقدس ست. از دیرباز، هنر بومی بستری مناسب برای ظهور نمادین اسطوره بوده است و در هم تنیدگی هنر و اسطوره آنگاه اهمیت خود را هویدا می سازد که از پس درک و شناخت اسطوره های مختلف، پژوهشگران به این واقعیت دست یازیده اند که مفاهیم اسطوره ای، جایگاه خویش را در ارکان، مبانی و اصول کارکردهای هنری تحکیم نموده اند. در اندیشه اسطوره ای هنر شرقی، همه نشانه ها دارای یک قدرت جادویی هستند که بشر همواره در تلاش بوده است تا از طریق ترکیب یا تکرار این نشانه ها که ریشه در اعتقاد راسخ به آنها دارد، به آن دست یابد. در میان هنرهای بومی ایران زمین، موضوع فرش ایرانی را می توان یکی از زمینه های شاخص برای بروز و تداعی نقوش اسطوره ای نامید. پژوهش پیش رو می کوشد با نگرشی بر سیر تحول نقوش اسطوره محور در فرش ایرانی، به ویژه در دوران ایلخانی و تیموری، تعامل متقابل هنرمندان ایران زمین و مشرق زمین را مرور و تحلیل نماید. بر این اساس با تحلیل نشانه شناختی تصاویر باقی مانده از فرشهای مربوط به این سلسله ها، نقوش اسطوره ای منبعث از باورهای آیینی چینی و ایرانی مورد بررسی قرار می گیرد. در برخی موارد به دلیل فقدان آثار فرش به جا مانده از آن دوران، ناگزیر از آثار هنر تجسمی مربوط به آن زمان مورد بهره برداری قرار می گیرد. تلفیق نفوذ باورهای آیین اسلام در هنر فرش ایرانی و نفوذ سیاسی ناشی از حمله مغول، هدف اصلی پژوهش در تفسیر نمادهای اسطوره های فرش ایرانی ست. دوره های یاد شده به دلیل دیدگاه های بنیانگذاران آنها، که متأثر از نگرشهای مغولان و اندیشه های مسلمان بودند، تلفیقی از نظام های ارزشی متفاوت و همچنین مشتمل بر تغییرات سیاسی و مذهبی قابل توجهی بود. سیر تحول سبک هنری در دوره تیموری که رد پای آن حتی در دورات صفوی نیز به چشم میخورد، منجر به شکوفایی هنر فرش نیز گردید. بررسیها نشان می دهد اصالت نقوش اسطوره ای ایرانی با الهام از الگوهای ساسانی و اسلامی همواره بر نقوش متأثر از هنر مشرق زمین ارجحیت داشته است.

کلمات کلیدی:

فرش ایرانی، اسطوره، تعامل فرهنگی، تیموریان، ایلخانیان

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1795877>

